

on zavírá, nikdo neotevře“ (Zj 3,7). Klíč nám otvírá přístup k tajemství. Vlastnit klíč znamená často v mýtech a pohádkách být zasvěcen do tajemství, mít umožněn přístup k tajemství. Ježíš je klíčem zasvěcujícím nás do Božího tajemství. Otvírá nám bránu, abychom mohli vstoupit do Božího okruhu a být u Boha doma. Zároveň nám tento klíč otvírá přístup k nám samým, k tajemství naší cesty k lidství.

Občas se mi podaří vytušit něco ze skutečnosti obrazných slov o dveřích a klíči. V setkání s Ježíšem se mi něco vyjasní. Najednou se otevrou dveře a já vstoupím do oblasti reality, do okruhu pravdy, do Božího prostoru, v němž teprve přicházím bez překážek sám k sobě.

Které dveře v nás zůstávají zavřeny? Kterými procházíme k životu? Našli jsme už klíč k vlastní osobnosti? Které klíčové události nám pomohly něco pochopit? Dokážeme si vzpomínout na některé důležité dveře, které se nám otevřely a my jsme jimi prošli – k lidem nebo novým možnostem? Sledujme Ježíše, jeho jednání, slova a životní cestu. Stane se Pán našimi dveřmi a klíčem zpřístupňujícím tajemství života – našeho a Božího?

Anselm Grün – 50× Ježíš

Jako křesťané hledíme k Ježíši. On je základem něčeho zcela nového, církve. Ježíš naplnil Boží příkaz: vedle prvotně vyvoleného izraelského národa vybudovat další nástroj míru. Proto zaujímá nejpřednější pozici. Ježíš se konfrontoval se všemi politickými autoritami: s Herodem, s Pilátem, s veleradou, se stranami farizeů a saduceů. Vášnivě se zasazoval o spravedlnost a chtěl změnit svět. Spravedlnost znamená zastávat se těch, kdo jsou bez ochrany, a zachraňovat život, bojovat proti bezpráví. Spravedlnost znamená vyvíjet aktivní a ofenzivní činnost pro takovou pospolitost, v níž by všichni žili v míru. Spravedlnost musí bdít nad tím, aby právo, jak je formulováno v zákonech, umožňovalo dobrou existenci všem lidem. Ježíš za spravedlnost obětoval svůj život. Hledal tudíž rozhovor s mocnými – a oni cítili, že jim překáží. Ježíš se stavěl na stranu chudých, trpících, hříšníků, pohanů, cizinců, utlačovaných, hladovějících, vězněných, lidí zbavovaných důstojnosti, dětí a žen. Kdo takto jedná, narazí. Kdo se postaví na stranu lidí, kteří jsou jako ovce bez pastýře, kdo tyto lidi shromažďuje a dodává jim sebevědomí, ten pro mocipány znamená nebezpečí. Kde křesťané od Ježíše přejmou „opci pro chudé“, musí ještě i dnes počítat s pronásledováním. Teologové osvobození v Jižní Americe, ale i sociální pracovníci ve vyspělých zemích nutně narážejí na odpor, protože žijí z přesvědčení, že v našem světě je setkávání s chudými a boj proti chudobě přednostním místem setkávání s Bohem.

kardínál Carlo Maria Martini, Georg Sporschill – *Hovory v Jeruzalémě*

Uvedené knihy je možné zakoupit na adrese www.ikarmel.cz

Prameny, odkazy

Francis J. Moloney – Evangelium podle Jana – Sacra pagina; Felix Porsch – Evangelium sv. Jana – Malý stuttgartský komentář; Petr Karas – Boží slovo na každý den; Misál na každý den liturgického roku; Angelo Scarano – www.pastorace.cz

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze ve spolupráci s Karmelitánským nakladatelstvím jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.

Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

biblický program brněnské diecéze 2010 - 2013

www.vezmiacti.cz

4. neděle velikonoční – cyklus A

11. května 2014

¹Ježíš řekl: „Amen, amen, pravím vám: Kdo nevchází do ovčince dveřmi, ale vniká tam jinudy, to je zloděj a lupič. ²Kdo však vchází dveřmi, je pastýř ovcí. ³Vrátný mu otevře a ovce slyší jeho hlas. Volá své ovce jménem a vyvádí je. ⁴Když všechny své ovce vyvede, jde před nimi a ovce ho následují, protože znají jeho hlas. ⁵Za cizím však nikdy nepůjdou, ale utečou od něho, protože hlas cizích neznají.“ ⁶Ježíš jim pověděl toto podobenství, ale oni nepochopili, co jim tím chce říci. ⁷Ježíš proto řekl znovu: „Amen, amen, pravím vám: Já jsem dveře k ovcím. ⁸Všichni, kdo přišli přede mnou, jsou zloději a lupiči, ale ovce je neposlechly. ⁹Já jsem dveře. Kdo vejde skrze mne, bude zachráněn; bude moci vcházet i vycházet a najde pasťvu. ¹⁰Zloděj přichází, jen aby kradl, zabíjel a působil zkázu. Já jsem přišel, aby měly život a měly ho v hojnosti.“

Jan 10,1-10

Úvod k meditaci

Co nás snad nejvíce bolí, je lhostejnost, cynismus a pohrdání. Ježíš se ale představuje v obraze dobrého pastýře, který nás zná, zajímá se o nás, přeje nám, podobně jako se pastýři starají o své ovce. Říká to velmi jasně: Já jsem přišel, aby měly život a měly ho v hojnosti. Chce, abychom měli plný podíl života jednou v nebi, ale také abychom žili naplno už zde na zemi.

Kterí zloději v mém životě kradou, zabíjejí a působí zkázu?

Ježíš – dveře k ovcím – pastýř – mi říká: Já jsem přišel, abyste měli život a měly ho v hojnosti. Co to znamená konkrétně pro mne?

Výklad biblického textu

Kontext: Většina odborníků v oblasti biblistiky se shoduje, že pasáž 10,1-18 (o dobrém pastýři) neobsahuje žádné přímé citace ze Starého zákona. Přesto je zde nezanedbatelná biblická tradice, která představuje nevěrné vůdce Izraele jako špatné pastýře, kteří vydávají své stádo vlkům (Jer 23,1-8; Ez 34 a další). Na druhé straně je ve Starém zákoně Bůh nejednou zobrazován jako pastýř Božího lidu (Jer 31,10; 13,17; Iz 40,11; Ez 34,11-16). V době zániku královské moci mluví proroci o davidovské postavě, která se stane pastýřem lidu (Mich 5,3; Jer 3,15; Zach 13,7-9). Objevuje se postava jednoho pastýře, který povede jedno stádo.

1 Kdo nevchází do ovčince dveřmi, ale vniká tam jinudy, to je zloděj a lupič: Ježíš podle kontextu stále hovoří k farizeům (srov. 9,39-41) a užívá pro ně významného biblického obrazu. V souvislosti s předchozí kapitolou, kde jednali farizeové pohrd-

1. čtení:

Sk 2,14a.36-41

2. čtení:

1 Petr 2,20b-25

Evangelium:

Jan 10,1-10

Srovnání:

Žl 95,7; Iz 43,1;

Mich 2,13;

Jan 10,27;12,16;

Jer 23,1-2;

Ez 34,2-3;

Jan 14,6;

Jan 1,4; 3,15.36;

5,40; 6,40;

10,28; 11,25;

17,2; 20,31;

livě a přezíravě k slepému člověku, vypravěč ztotožňuje právě je se zloději a lupiči, kterým na ovčích ve skutečnosti nezáleží. Někteří biblisté hovoří, že Ježíš pravděpodobně mluví i obecněji a ve zlodějích a lupičích okolo ovčince můžeme vidět nepravé vykupitele, ty, kteří si nepřiměřeným způsobem přisvojují podíl na Boží autoritě.

2 Kdo však vchází dveřmi, je pastýř ovci: Pastýř nemá postranní úmysly, vchází dveřmi, protože vchází mezi ovce jako do vlastního prostředí. Pastýř nechce ovce přepadnout, zaskočit, a děsit je. Uvědomíme-li si toto, leckdy se může uzdravit naše představa o Božím jednání s námi.

3 Vrátný mu otevře a ovce slyší jeho hlas: Není asi nutné ve vrátném zde vidět nějakou alegorii, tato postava spíše zapadá do pastýřského vyprávění, které je zde rozhodující. Celá scéna s pastýřem, vrátným a dveřmi navozuje pocit klidu a bezpečí.

Volá své ovce jménem a vyvádí je: Izaiáš popisuje Boží jednání podobně: Nyní toto praví Hospodin, tvůj stvořitel, Jákože, tvůrce tvůj, Izraeli: „Neboj se, já jsem tě vykoupil, povolal jsem tě tvým jménem, jsi můj“ (Iz 43,1). Podle tehdejšího zvyku pastýři dávali jednotlivým ovčím určité jméno. Každá ovce je tedy svolána zcela individuálně. Ovce následují jen tento hlas, který znají. Evidentně se zde mluví o těch, kteří uvěřili v Krista (uzdravený slepec je prototypem těchto věřících).

7 Ježíš proto řekl znovu: „Amen, amen, pravím vám: Já jsem dveře k ovčím“: Na Blízkém Východě se traduje představa, kdy pastýř jakoby tvoří dveře do ohrady. Lehne nebo postaví se do vchodu ovčince a je tak pastýřem i dveřmi. Ježíš naznačuje, že jen on je prostředníkem toho, co lidé potřebují k životu. Jedině on je dárce života, tedy skrze něj je možné vstoupit do prostředí, kde se člověk cítí doma. Vyjadřuje to i známý Žalm 23, který začíná: Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatek.

9 Já jsem dveře. Kdo vejde skrze mne, bude zachráněn; bude moci vcházet i vycházet a najde pastvu: O několik kapitol později Ježíš říká něco, co prohlubuje smysl tohoto verše: Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne (Jan 14,6). Právě ze čtrnácté kapitoly budeme číst za týden – při 5. neděli velikonoční.

K tématu

Bible je plná uzdravujících a pomáhajících obrazů, které naši vedoucí úlohu dokážou proměnit a dát jí správný směr. Je to například obraz pastýře, který vodí své ovce na pastvu. Ježíš o sobě říká: „Já jsem pastýř dobrý! Dobrý pastýř dává za ovce svůj život. Kdo je najatý za mzdu a není pastýř a jemuž ovce nepatří, jak vidí přicházet vlka, opouští ovce a dává se na útěk“ (Jan 10,11n.). Nasadit svůj život se zdá být příliš velký požadavek. Avšak vést jistě znamená sloužit lidem, dát pro ně vlastní život v sázku, nasadit svou sílu pro lidi, kteří mi byli svěřeni. Kdo chce doopravdy vést, tomu záleží na jeho podřízených. Nasazuje se pro ně. Nejsou mu lhostejní. Zná je, a oni znají jeho. Ukazuje jim své srdce a ne jen svou masku a vede je na dobrou pastvu, kde najdou potravu, kde budou v rámci své spolupráce nejen dávat, ale budou také nasyceni a kde naleznou novou radost ze života.

Anselm Grün – Bůh a peníze

Často citovaný žalm 23, který líčí Boha jako našeho pastýře, nás ujišťuje: „I kdybych šel temnotou rokle, nezaleknu se zla, vždyť ty jsi se mnou“ (verš 4).

Ježíš nám ukazuje cestu z temného údolí a smrti jako skutečný pastýř. Papež Benedikt XVI. tento obraz rozvádí, když píše:

„Pravý pastýř zná i takovou cestu, která prochází údolím smrti; i na cestě nejzazší osamocení, kam mě nemůže nikdo doprovodit, kráčí se mnou a vede mě, abych jí skutečně prošel. On sám již touto cestou šel, sestoupil do říše smrti, zvítězil nad ní, vrátil se, aby nás mohl doprovázet a dát nám jistotu, že společně s ním vždy cesta ven existuje.“ Cesta ven existuje! Existuje cesta ven z bolesti, nejistoty, zoufalství, ano, dokonce i ze smrti, je-li Kristus naším průvodcem.

Katrina J. Zenová – Když život nejde podle tvých představ

Ježíš – dveře

V mnoha pohádkách hrají dveře důležitou roli. Na zámku se občas objeví dveře, které musí zůstat uzamčeny. Zámecký pán – např. Modrovous – dá princezně klíče od všech dveří a zakáže jí odemknout jen ty jediné. Jenže právě zákaz vyvolává zvědavost. Proto je dřívka odemkne a za nimi s hrůzou spatří mnoho zabitých mladých žen. Ezechiel mluví o uzamčené chrámové bráně, kterou nesmí projít nikdo z lidí, protože jí prošel sám Bůh (srov. Ez 44,1-3). V našich snech se dveře objevují velice často: někdy nedokážeme nalézt dveře svého domova nebo jsou dveře zamčeny a my jsme si zapomněli klíče. Tyto sny signalizují, že jsme ztratili přístup k vlastnímu nitru. Nejsme v kontaktu sami se sebou a nedokážeme vstoupit do domu svého života. Jsme vypovězeni ze svého nitra.

Ve svém podobenství o dobrém pastýři, který na rozdíl od zlodějí a lupičů vchází dveřmi, Ježíš sám sebe za dveře označuje: „Já jsem dveře: Kdo vejde skrze mne, bude zachráněn, bude vcházet i vycházet a naleznou pastvu“ (J 10,9). Nárokuje si tak být pro nás přístupem k životu. Slovo o dveřích pronáší do situace lidské bídy. Poznává totiž, že nemáme kontakt sami se sebou, že jsme ztratili cestu ke své pravé podstatě, a touží nám svým slovem znovu otevřít bránu k sobě samým i k Bohu.

Kristus nám zaslubuje: Kdo vejde dveřmi, bude zachráněn. Bude uzdraven a sjednocen – naleznou sám sebe a dokáže se dotknout vlastního já. Bude vcházet a vycházet, protože dveře se otvírají a zavírají. Otvírají mi přístup dovnitř a dovolují mi vyjít ven. Poukazují na spojitost mezi vnějškem a vnitřkem. Kdo dokáže žít uvnitř i vně, žije zdravě. Kdo setrvává pouze uvnitř, uzavírá se okolnímu světu a zůstává neplodný. Ten, kdo naopak žije pouze vně, stává se mělkým a povrchním a ztrácí svou pravou totožnost. Vcházení a vycházení zaručuje člověku zdravý život. Ježíš je dveřmi, které nám zaručují přístup k našemu nitru, ale na druhé straně nás také vyhání z nás samých, abychom vycházeli do světa a utvářeli jej.

Dveře jsou symbolem přechodu z jedné oblasti do druhé, z tohoto světa na onen svět, z profánní oblasti do svaté. Různé národy znají nebeskou bránu, která je znamením přechodu do božské sféry. Kristus je dveřmi, jimiž vcházíme nejen sami k sobě, ale jimiž také vstupujeme do Božího domu, k Bohu samému.

Ve středověku byl na románských kostelních portálech Kristus představován jako vládce, v jehož rukou leží rozhodnutí o tom, kdo je určen pro nebe a kdo pro peklo. Skrze něho tedy vcházíme do svatého prostoru kostela. To on je vlastním přístupem k životu. Kdo jde skrze Ježíše-dveře, vstupuje do okruhu božského života a již teď je v nebi.

V knize Zjevení svatého Jana je obraz dveří doplněn symbolem klíče: „*Toto prohlašuje ten Svätý a Pravý, který má klíč Davidův; když on otvírá, nikdo nezavře, a když*